

# NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ, DIRBANČIŲ VAIKO GEROVĖS SRITYJE ETIKOS KODEKSAS

## 1. Įvadas

1. Šis etikos kodeksas nustato pagrindinį elgesio standartą, kurio tikimasi iš visų organizacijos darbuotojų, savanorių, narių, įskaitant ir valdybos narius, kitų organizacijos veikloje dalyvaujančių asmenų, nepriklausomai nuo to, ar jie yra įdarbinti organizacijoje, ir kokiomis sąlygomis, ar joje dalyvauja savanoriškais ar kitais pagrindais. Tokios nuostatos laikomasi, siekiant užtikrinti visapusišką vaikų, su kuriomis dirba organizacija, apsaugos, orumo gynimo ir geriausių interesų užtikrinimo.

2. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta anksčiau, su šiuo etikos kodeksu privalo susipažinti ir juo vadovautis visi organizacijos darbuotojai, savanoriai, nariai, įskaitant ir valdybos narius, kitus organizacijos veikloje dalyvaujančius asmenys (toliau visi kartu vadinami – su organizacijos veikla susiję asmenys).

3. Etikos kodeksas įtvirtina pagrindinius organizacijos moralinio ir teisinio elgesio principus, kurių nereglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai, organizacijos įstatai ir kiti vidaus tvarką reglamentuojantys dokumentai.

4. Taip pat, be šio etikos kodekso, su organizacijos veikla susiję asmenys turi išmanyti ir laikytis vaiko teisių ir laisvių nuostatų, įtvirtintų Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

5. Organizacija yra visiškai įsipareigojusi laikytis sąžiningumo, atvirumo, vientisumo, skaidrumo ir atskaitomybės principų, kurie sudaro bet kokios organizacijos veiklos, sprendimo ar veiksmo pagrindą. Visų organizacijos darbuotojų, savanorių, narių ir kitų su organizacija susijusių asmenų elgesys turi užtikrinti, kad jų veiksmai, ypač tiesioginis darbas su vaikais, būtų vykdomas laikantis vaikų apsaugos ir geriausių vaiko interesų principų, o kylantys iššūkiai ir kiti klausimai būtų sprendžiami atvirai, sąžiningai ir nešališkai.

## 2. Pagrindinės vertybės ir veiklos principai

### Vaiko teisių užtikrinimas

6. Vaiko teisių užtikrinimas ir apsauga yra pagrindinis organizacijos tikslas. Vaikai yra ypatingai pažeidžiama visuomenės grupė, todėl bet koks grėsmės vaikui patirti smurtą, išnaudojimą ar bet kokią kitą neigiamą poveikį sukėlimas ar galimybės tokiai grėsmei atsirasti sukėlimas yra laikomas netinkamu elgesiu pagal šį kodeksą, ir atitinkamai, to pasekmė turi būti asmens, susijusio su organizacijos veikla, nušalinimas nuo veiklos, ypatingai tos, kuri susijusi su tiesioginiu kontaktu su vaikais.

7. Pagrindiniai principai, kurių laikomasi yra:

7.1. nediskriminacija – kiekvienas vaikas turi lygias su kitais vaikais teises, ir atitinkamai, galimybes dalyvauti bet kokioje organizacijos veikloje, nesvarbu, ar tai būtų organizacijos teikiamos paslaugos, ar organizuojami renginiai, ar bet kokios kitos veiklos. Joks vaikas negali būti diskriminuojamas dėl savo arba savo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, religijos, etninės priklausomybės ar kitų aplinkybių;

7.2. geriausių vaiko interesų užtikrinimas – visi priimami sprendimai organizacijoje turi būti vertinami per tai, kokį poveikį jie turi vaikams, ir turi būti pasirenkamas sprendimas, kuris yra geriausias įmanomas vaikams ir jų teisių bei laisvių užtikrinimui;

7.3. vaikų dalyvavimas sprendimų priėmime – vaikai organizacijos veikloje turi būti suvokiami kaip aktyvūs savo gyvenimo dalyviai ir teisių turėtojai. Vaikų balsas turi būti svarbus elementas, priimant sprendimus, susijusius su organizacijos veikla, ypatingai paslaugų vaikams ir šeimoms teikimu,

kitomis veiklomis, skirtomis tiesiogiai vaikams ir šeimoms. Organizacija turi sudaryti tinkamas sąlygas vaikų dalyvavimui sprendimų priėmimuose, apimant, bet neapsiribojant, saugios aplinkos vaikams dalyvauti sudarymą, vaikams draugiškos medžiagos, reikalingos sprendimams priimti, rengimą, grįžtamojo ryšio vaikams dėl priimtų sprendimų suteikimą ir pan.;

7.4. vaiko teisė į gyvybę ir išlikimą – vaikams turi būti užtikrintos geriausios įmanomos priemonės visose srityse, kurios užtikrins aukštą vaikų gyvenimo kokybę ir jų visapusišką gerovę.

### **Pagarbus santykis su paslaugų ir (ar) paramos gavėjais**

8. Bendraujant ir dirbant su organizacijos paslaugų ir (ar) paramos gavėjais, siekiama užtikrinti, kad būtų:

8.1. gerbiamos kiekvieno asmens prigimtinės teisės: orumas, lygybė, religijos laisvė, papročiai, tradicijos, kt. aspektai, pripažįstant, kad visi žmonės yra gimę laisvi ir orūs. Nei vienas asmuo negali būti traktuojamas kitaip dėl kokių nors jam, jo gyvenimui ir gyvenimo būdui būdingų charakteristikų;

8.2. profesionaliai atliepti paslaugų ir (ar) paramos gavėjų poreikiai, atsižvelgta į jų individualią situaciją ir specifinius poreikius;

8.3. siekiama aukščiausios įmanomos teikiamų paslaugų kokybės ir socialinio poveikio;

8.4. užtikrinamas paslaugų ir (ar) paramos gavėjų įgalinimas, kai jie patys gali dalyvauti sprendimų priėmimuose, ypačingai dėl sprendimų, kurie turės tiesioginį poveikį jų gyvenimui. Laikomasi nuostatos, kad asmuo pats geriausiai žino, kokios pagalbos ir paslaugų jam reikia, todėl jis turi turėti visas galimybes išsakyti savo nuomonę apie tai, į kurią turi būti atsižvelgiama priimant galutinius sprendimus.

### **Skaidrumas ir atskaitomybė**

9. Organizacijos nariai turi būti atviri, sąžiningi ir skaidrūs visuose santykiuose su vaikais ir kitais savo paslaugų gavėjais, valstybinėmis ir vietos savivaldybių institucijomis, įstaigomis ir tarnybomis, rėmėjais, partneriais ir kitomis suinteresuotomis šalimis.

10. Nei vienas iš su organizacijos veikla susijusių asmenų negali siekti asmeninės naudos ir (ar) naudos savo šeimos nariams ir (ar) kitiems artimai susijusiems asmenims iš organizacijos teikiamų paslaugų ir (ar) bet kokios kitos veiklos. Taip pat, su organizacijos veikla susiję asmenys negali priimti dovanų, privilegijų ar kitokio pobūdžio materialinės ir (ar) naudą nešančios padėkos iš organizacijos paslaugų ir (ar) paramos gavėjų, taip pat, negali sudaryti prielaidų (pvz., naudojantis savo tarnybine padėtimi), tokiai padėkai atsirasti. Apie bet kokį pasiūlymą atsidėkoti materialiai ar kt. būdu, būtina nedelsiant pranešti organizacijos vadovui.

11. Organizacija privalo kas metus rengti ir viešai skelbti savo veiklos ir finansines ataskaitas, bei užtikrinti pateiktos informacijos teisingumą.

12. Visa gaunama parama privalo būti naudojama tik tokiais būdais, kaip numatyta finansavimo, paramos davimo ar kitokio pobūdžio sutartyse ir (ar) susitarimuose. Bet kokai informacija apie galimai netinkamą paramos naudojimą turi būti nedelsiant pateikiama organizacijos vadovui, o jei tokia informacija susijusi su vadovo veiksmais – tiesiogiai atsakingoms institucijoms.

13. Organizacija taip pat turi būti atskaitinga už paramos panaudojimą, kitus savo veiksmus ir sprendimus ne tik rėmėjams, bet ir vaikams bei kitiems savo paslaugų gavėjams, partnerių organizacijoms ir visai visuomenei.

### **Teisės aktų laikymasis**

14. Su organizacijos veikla susiję asmenys privalo vadovautis įstatymais ir kitais teisės aktais, kurie reglamentuoja nevyriausybinių organizacijų veiklą, vaiko teisių ir laisvių apsaugą, paslaugų vaikams ir šeimoms teikimą.

15. Su organizacijos veikla susiję asmenys per valdybos (ar kitokio organizacijos valdymo organo) nustatytą terminą turi suteikti valdybai (ar kitokiam organizacijos valdymo organui) ir organizacijos vadovui informaciją, susijusią su vykdoma veikla, jeigu viešojoje erdvėje kyla abejonių dėl organizacijos veiklos skaidrumo. Komunikaciją su žiniasklaida ir kitais išorės

- subjektais tiesiogiai vykdo tik organizacijos vadovas, pagal poreikį – ir valdyba (ar kitoks organizacijos valdymo organas).
16. Su organizacijos veikla susiję asmenys turi įgyvendinti savo prievoles, kurias numato įstatymai ir kiti teisės aktai, ir turi griežtai priešintis korupcijai, kyšininkavimui ar teisės aktų pažeidimams. Bet kokia informacija apie galimus reikšmingus pažeidimus šioje srityje turi būti nedelsiant pateikiama organizacijos vadovui, o jei tokia informacija susijusi su vadovo veiksmais – tiesiogiai atsakingoms institucijoms.

### **Solidarumas ir partnerystė**

17. Tarpusavio santykiuose asmenys, susiję su organizacijos veikla, privalo:
- 17.1. vadovautis pasitikėjimo, draugiškumo, taktiškumo, mandagumo, sąžiningumo principais;
  - 17.2. siekti bendrų tikslų, nepriklausomai nuo religinių, politinių, kultūrinių ar etninių skirtumų;
  - 17.3. dalintis žiniomis ir patirtimi, kai to reikia kokybiškai įgyvendinti organizacijos veiklą;
  - 17.4. pripažinti kitų asmenų nuomonių skirtumus ir priimti pagrįstą kritiką;
  - 17.5. korektiškai aiškintis tarpusavio nesusipratimus ir galimus konfliktus, užkirsti kelią jų atsiradimui profesionaliai atliekant pavestas užduotis.

### **Teigiamo organizacijos įvaizdžio puoselėjimas**

18. Su organizacijos veikla susiję asmenys turi siekti kurti teigiamą organizacijos įvaizdį savo elgesiu. Taip pat, jie gali prisidėti prie informacijos apie organizaciją sklaidos savo asmeninėse paskyrose socialiniuose tinkluose ar kitose priemonėse, tačiau bet kokie reikšmingo pobūdžio veiksmai viešumoje gali būti atliekami tik juos suderinus su organizacijos vadovu ir gavus jo rašytinį pritarimą.
19. Žiniasklaidoje, valstybės ir savivaldybių institucijose, įstaigose ir tarnybose, aukšto lygmens tarptautiniuose susitikimuose ir panašiose veiklose organizacijai atstovauti gali tik jos vadovas arba valdyba (ar kitoks organizacijos valdymo organas).
20. Taip pat, su organizacijos veikla susiję asmenys vidinius iššūkius ir susijusius klausimus turi spręsti korektiškai ir jų neeskaluoti viešumoje.

## **4. Vaikų apsauga**

21. Bet kokia organizacijos veikla, veiksmai ir (ar) sprendimai, nesvarbu, ar jie turėtų tiesioginį, ar netiesioginį poveikį vaikams ir jų šeimoms, turi būti planuojamos ir įgyvendinamos tokiu būdu, kad nesukeltų pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei ar sudarytų prielaidas tokiam pavojui atsirasti. Apie bet kokias galimas prielaidas tokiam pavojui atsirasti ar jų atsiradimą turi būti nedelsiant informuojamas organizacijos vadovas, kuris turi nedelsiant imtis atitinkamų veiksmų tokiam pavojui šalinti. Tais atvejais, kai pavojus kyla iš vadovo veiksmų ir (ar) sprendimų – nedelsiant informuojamas atsakingos institucijos.
22. Rekomenduojama, kad savanoriai niekada nebūtų paliekami su vaikais vieni – šalia turėtų būti bent vienas iš organizacijos darbuotojų.
23. Rekomenduojama, kad visi su organizacijos veikla susiję asmenys būtų išklause pirmos pagalbos kursų/mokymus ir gebėtų suteikti būtinąją pirmąją pagalbą.
24. Siekiant apsaugoti vaikus, organizacija atskirai rengia vaiko apsaugą išsamiai reglamentuojančią vidaus tvarką ar panašaus pobūdžio dokumentą. Su tokiu dokumentu supažindinami visi su organizacijos veikla susiję asmenys, pagal galimybes – taip pat ir partneriai, kuriems gali būti rengiama sutrumpinta dokumento versija. Rekomenduojama, kad toks dokumentas būtų parengtas ir vaikams draugiška kalba, bei išplatinamas visiems vaikams, su kuriais dirba organizacija.
25. Vaikai, įtraukiami į bet kokią organizacijos veiklą, turi būti supažindinami su saugumo taisyklėmis veiklos metu. Taip pat, turi būti paskirtas vienas konkretus atsakingas asmuo, kuriam vaikai galėtų pranešti apie bet kokias grėsmes jų ar kitų vaikų saugumui. Šis asmuo turi būti instruktuoatas apie tolimesnius veiksmus, susijusius su tokios informacijos gavimu, siekiant nedelsiant apsaugoti vaikus.

## 5. Atsakomybė ir sankcijos

26. Visi su organizacijos veikla susiję asmenys privalo laikytis šio kodekso nuostatų.
27. Organizacijos vadovas prižiūri, kaip laikomasi šio kodekso ir pagal poreikį, atsiskaito valdybai (ar kitam organizacijos baldymo organui).
28. Už šio kodekso pažeidimus gali būti taikomos šios poveikio priemonės:
  - 28.1. įspėjimas;
  - 28.2. trumpalaikis nušalinimas nuo organizacijos veiklos;
  - 28.3. pilnas nušalinimas nuo organizacijos veiklos (pvz., atleidimas, savanorystės sutarties nutraukimas ir pan.);
  - 28.4. tais atvejais, kai yra objektyvi ir teisinga informacija apie pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei sukėlimą – taip pat, atsakingų institucijų informavimas.